

๒ นักรบ

ในวรรณกรรม

ญี่ปุ่น

ยุคกลาง

วินัย จามรสุริยา

นักรบในวรรณกรรมสมัยขุนยุคกลาง

นักรบในวรรณกรรมญี่ปุ่นยุคกลาง

วินัย จามรสุธิยา

 สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2567

180.-

วินัย จามรสุนทรียา

นักรบในวรรณกรรมญี่ปุ่นยุคกลาง / วินัย จามรสุนทรียา

1. ซามูไร -- ชีวิตทางศาสนา. 2. ความหลุดพ้นในวรรณกรรม. 3. พุทธศาสนาในวรรณกรรม. 4. ทหารในวรรณกรรม. 5. ตำนานเฮเกะ -- ประวัติและวิจารณ์.
6. ละครโน.

895.62051

ISBN (e-book) 978-616-616-723-8

Q 54/12/2567

assokkavithakar suksomb
Knowledge to All
www.cupress.chula.ac.th

สิทธิในการผลิตและพิมพ์หนังสือเล่มนี้เป็นของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่ผู้เดียว
การผลิตและการลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่ารูปแบบใดทั้งสิ้น
ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดทำโดย วินัย จามรสุนทรียา

สาขาวิชาภาษาไทยญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บรรณาธิการอำนวยการ : ศาสตราจารย์ ดร.อรัญ หาญสืบสาย นางอรทัย นันทนาดิษฐ์

กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ : ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปิยนดา บุณนา

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ชิษณุ พันธุ์เจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลวรรณ พิมพ์พันธุ์

ผู้ประสานงาน : วาสนา ชำเซ็น

พิสูจน์อักษร : พัชรภรณ์ คมมาน

ออกแบบปกและรูปเล่ม : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สั่งซื้อได้ที่

ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

<http://www.chulabook.com>

โทร. 08-6323-3703-4

customer@cubook.chula.ac.th, info@cubook.chula.ac.th

Apps: CU-eBook Store

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้เรื่องวรรณคดีญี่ปุ่น และการทำวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สิริมนพร สุริยะวงศ์ไพศาล ผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่องละครโนและการทำวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตั้งแต่ผู้เขียนเริ่มศึกษาในระดับปริญญาโทจนถึงปัจจุบัน

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำและแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา ผู้ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยเรื่อง “นักรบในบทละครโนของเสะอะมิ”

วินัย จามรสุริยา

คำนำ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้สนใจวรรณกรรมญี่ปุ่นได้เข้าใจเรื่องการบรรลุธรรมของวิญญาณนักรบในบทละครโนของเสอะอะมิ (世阿弥) ผู้เป็นบิดาแห่งละครโนซึ่งสันนิษฐานว่ามีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. 1363-1443 และเข้าใจภาพของนักรบในฉากแสดงวาระสุดท้ายของชีวิตที่ปรากฏในบทละครโนและในวรรณกรรมเรื่องเฮอะอิเกะ โมะโนะงะตะริ (平家物語) ซึ่งสันนิษฐานว่าเขียนขึ้นช่วงกลางศตวรรษที่ 13 และเนื่องจากมีเนื้อเรื่องของบทละครโนโดยสังเขป มีการถอดอักษรญี่ปุ่นเป็นอักษรไทย และมีการเพิ่มข้อความอธิบายคำศัพท์ทำให้ผู้อ่านสามารถติดตามเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

สาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยการวิเคราะห์เรื่องการบรรลุธรรมของวิญญาณนักรบในบทละครโนของเสอะอะมิและวิเคราะห์เปรียบเทียบภาพของนักรบในบทละครโนกับในเรื่องเฮอะอิเกะ โมะโนะงะตะริ โดยการวิเคราะห์เรื่องการบรรลุธรรมเป็นส่วนหนึ่งของผลงานวิจัยของผู้เขียนเรื่อง “นักรบในบทละครโนของเสอะอะมิ” ส่วนการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาพของนักรบเป็นเรื่องที่ผู้เขียนวิเคราะห์เพิ่มเติมและเรียบเรียงขึ้นใหม่

ผู้เขียนหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการและผู้สนใจทั่วไปในการสร้างเสริมความคิด และสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาวรรณกรรมญี่ปุ่นและสาขาที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

วินัย จามรสूरिया

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

บทที่ 1 บทนำ	1
แนะนำเรื่องเฮอริเกะ โมะโนะงะตะริโดยสังเขป	2
แนะนำละครโนโดยสังเขป	4
ขอบเขตเนื้อหาของหนังสือ	8
สรุป	10
บทที่ 2 เรื่องราวของนักรบในบทละครโน	11
เรื่องอะทซุโมะริ	11
เรื่องคิโยะทซุเนะ	15
เรื่องซุเนะโมะริ	19
เรื่องทะตะโนะริ	24
เรื่องมิชิโมะริ	29
เรื่องยะมิมะ	34
เรื่องโยะริมะซุะ	39
สรุป	44
บทที่ 3 การบรรลุลุทธิของวิญญาณนักรบในบทละครโน	45
ความอ่อนแอของตัวละครนักรบ	47
การปรากฏร่างเป็นชายชราของวิญญาณนักรบ	49
ความทุกข์ทรมานของวิญญาณในสุริภูมิ	50
เหตุแห่งบาปของนักรบ	51

อานุภาพของการสวดมนต์และการอ่านพระสูตร	52
เส้นทางหลุดพ้นจากโลกมนุษย์ไปสู่แดนสุขาวดี	56
บทบาทสำคัญของตัวละครชาวบ้าน	58
สรุป	63
บทที่ 4 ภาพของนักรบในบทละครโน้กับเรื่องเฮอิเกะ โมะโนะงะตะริ	65
ภาพของอะทซุโมะริ	65
ภาพของคิโยะทซุเนะ	73
ภาพของซะเนะโมะริ	77
ภาพของทะตะโนะริ	84
ภาพของมิชิโมะริ	90
ภาพของโยะริมะซะ	93
สรุป	96
บทที่ 5 บทสรุป	99
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	103
ดัชนี	106

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	การตกนรกและการบรรลुरुธรรมของวิญญานนักรบในบทละครโนของเสะอะมิ	45
3.2	การปรากฏร่างของวิญญานนักรบในบทละครโนของเสะอะมิ	48
3.3	เหตุแห่งบาปของนักรบในบทละครโนของเสะอะมิ	51
3.4	อานูภาพของการสวดมนต์และการอ่านพระสูตรที่ปรากฏในบทละครโนเรื่องที่ศึกษา	53
3.5	ความยึดติดในอดีตของวิญญานนักรบในบทละครโนของเสะอะมิ	55
3.6	บทบาทของตัวละครชาวบ้านในบทละครโนประเภทอสุรของเสะอะมิ	59
4.1	ภาพของนักรบในฉากแสดงวาระสุดท้ายในบทละครโนกับเรื่องเฮะอิเกะ โมะโนะงะตะริ	97

บทกวี

บทนำ

บทนำ

นักรบมีบทบาทสำคัญในสังคมยุคกลางหรือชูเซอิ¹ (中世) ของญี่ปุ่น เพราะเป็นช่วงระยะเวลาที่บ้านเมืองไม่สงบสุข มีการสู้รบเพื่อแย่งชิงอำนาจทางการเมืองและเกิดสงครามขึ้นในหลายพื้นที่ ยุคนี้มีวรรณกรรมประเภทใหม่เกิดขึ้น เช่น นิยายสงครามหรือกุงกิ โมะโนะงะตะริ (軍記物語) ซึ่งเรื่องที่มีชื่อเสียงโดดเด่นมากเรื่องหนึ่งคือ เฮอิเกะ โมะโนะงะตะริ (平家物語) นอกจากนี้ มีวรรณกรรมประเภทอื่นที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในยุคกลาง เช่น ละครโน (能) ซึ่งบางเรื่องมีตัวละครเอกเป็นนักรบ

บทละครโนหรือโยเกียวกุ (謡曲) เป็นบทขับร้องของตัวละครเอกและตัวละครอื่น ๆ ที่แสดงบนเวที บทละครโนสามารถจำแนกประเภทตามลักษณะของตัวละครเอกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น ผู้หญิง เทพเจ้า นักรบ โดยบทละครโนส่วนมากที่มีตัวละครเอกเป็นนักรบมีแหล่งที่มาจากรื่องเฮอิเกะ โมะโนะงะตะริ ผู้แต่งบทละครโนจินตนาการเรื่องราวหลังการเสียชีวิตของนักรบให้เป็นวิญญานที่ตกอยู่ในอสุรภูมิและสามารถบรรลุนิพพานหรือโจบุทซุ (成仏) ได้

¹ ประมาณปลายศตวรรษที่ 12 ถึงศตวรรษที่ 16

